

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. V. Vtrum, & quomodo Deus sit caussa Malitiæ formalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

in regionem verè longinquam, quia ab eo, qui summè & singulariter est, nihil longius eo, qui nullo modo est: nihilque remotum magis ab eo, à quo, & per quem, & in quo sunt omnia, quàm peccatum, quod nihil est inter omnia. Ecce! ob recessum ab ultimo fine vocat peccatum Nihil, sicut priùs ipsum peccatorem dixerat esse Nihil.

434. Quoad textum S. Dionysij respondetur, solemne fuisse tunc temporis, ut solæ substantiæ dicerentur simpliciter existere, & proprietates dicerentur inesse: quapropter S. Dionysius, prout interpretatur S. Thomas 1. p. q. 48. a. 3. ad 1. dixit, malum non esse existens substantiale, nec proprietatem, sed accidens, prout etiam loquitur S. Damascenus: l. 4. de fide: c. 27. vitium, inquit, non est substantia, nec proprietas substantiæ, sed accidens. Non autem sine causâ sic locuti sunt, nempe contra Manichæos, qui ponebant substantias esse malas, nempe Dæmones, contra hos dicebant, malum non esse aliquid, hoc est; non esse substantiam.

435. Obijciunt 2. Actus ideo est malus, quia causat privationem Actus debiti: ergo privatio est magis mala. R. Negando antecedens: nam ut supra dictum est, actus habet suam malitiam moralem distinctam à malitia privationis, ita quidem, ut si per impossibile non sequeretur privatio actus oppositi, sed actus oppositus poneretur simul, adhuc redderet hominem reprehensibilem. Immo Odium Dei est pejus quàm sit peccatè privatio amoris debiti, nam gravius peccatum est Odium Dei, quàm ommissio amoris debiti.

436. Obijciunt 3. Ens ut Ens debet esse bonum, & quot sunt gradus Entitatis, tot sunt gradus Bonitatis: ergo repugnat aliquid quatenus est Ens, esse malum: repugnat enim aliquid quod bonum esse malum.

Confirmatur. Bonum, quatenus bonum est amabile: quatenus malum non est amabile: ergo quatenus bonum non est malum: ergo quatenus ens nihil est malum, sed solum quatenus non ens, seu quatenus caret aliquo gradu entitatis & bonitatis debita.

Pro responsione observo 1. Quod actus bonus v.g. amor Dei, duobus opponitur, sed diverso modo. Imprimis opponitur actui malo opposito, v.g. Odio Dei, vel actui quo dico; *nolo amare Deum, quanvis deberem nunc amare*, ac denique cuicunque actui mortaliter peccaminoso. His omnibus inquam opponitur amor Dei, sed non nisi mediatè seu causaliter, quatenus horum actuum privationem inducit (procedimus semper, ut jam monui, permittendo adversarijs dari huiusmodi privationes subsequentes & contradiinctiones ab ipso actu) quæ privatio immediatè, & formaliter opponitur ipsi actui malo, sicut omnis privatio suæ formæ quæ privat. Similiter contrario actus malus opponitur actui bono mediatè & causaliter, quatenus causat privationem

actus boni, ad quem nunc teneor. Secundò, opponitur tam actus bonus, quàm actus malus, suæ propriæ privationi, sicut lux opponitur tenebris, adeoque immediatè, privativè seu contradictoriè: unde sicut actus formaliter excluditur per privationem sui, ita privatio formaliter excluditur per ipsum actum, sicut tenebræ formaliter excluduntur per lucem.

437. Observo 2. Quod quando quis est indifferens ad operationem bonam & malam, quod inquam tunc debeatur homini, debito morali, non solum actus bonus qui excluditur per actum malum, (in sententiâ negante possibilem puram omissionem) sed etiam debeatur ipsa privatio actus mali, quæ nimirum causaretur per actum bonum si poneretur, nunc autem privativè excluditur per ipsum actum malum, ut jam dictum est. Unde sequitur, quod licet huiusmodi privatio non sit aliquid bonum physicum, quia nihil est positivum, sit tamen aliquid bonum morale negativum; nam sicut per actum bonum homo formaliter constituitur bonus, ita per negationem actus mali homo formaliter constituitur non malus. Sic etiam in artificialibus negationes sunt sæpè maxima pars pulchritudinis, quia figuræ pulchritudo completur per negationem partium redundantium, seu extensarum. His observationibus

438. Respondeo ad Objectionem, Distinguendo antecedens & Consequens. Ens ut Ens debet esse bonum &c. ergo repugnat aliquid quatenus Ens esse malum, loquendo de bonitate metaphysica & transcendentali, concedo utrumque: loquendo de Bonitate Morali negatur utrumque. Ad Confirmationem Respondeo, nullum quidem malum esse amabile quàm malum præcisè est, sed bene quàm entitativè est bonum jucundum seu delectabile, quæ bonitas potest identificari cum malo morali. Nam ipse actus malus est quidem bonum jucundum, sed simul est malum morale, quia opponitur suæ privationi, quæ faceret formaliter: *Non malum*: ergo actus facit formaliter malum.

CONTROVERSIA V.

Utrum, & quomodo Deus sit Causa Malitiæ Formalis.

439. VIdimus superius, aliquos ex adversarijs, nempe P. Antonium Perez, ideo pro Malitia formali constituere formalem Privationem, quia existimant alioquin concedendum fore, Deum esse causam peccati, cum Deus verè & immediatè influat in omnes entitates positivas, adeoque etiam in actum positivum, in quo nos constituimus Malitiam peccati. Huic ergo Objectioni hac controversiâ occurrendum est, quæ tamen, excepto Antonio Perez, omnibus est solvenda, quia fatentur etiam cæteri adversarij, ideo hominem esse causam peccati, quia est causa

Ecce 3

actus

actūs positivi, ad quem necessariò sequitur. contra quos fit idem argumentum, subsumendo: atqui etiam Deus est causa actūs positivi: ergo &c.

§. I.

Rejicitur Sententia Durandi, & probatur immediatus influxus Dei.

DVrandus, & Dola, secuti Aureolum, dixerunt, Deum non influere immediatè in effectus causarum secundarum, & ideo non esse causam Peccati. Hanc sententiam tribuit D. Thomas Origeni, & Hieronymus Pelagianis. P. Vasquez citat pro eà Altisiodorensem & Gregorium.

Huic sententiæ opponunt se ceteri tam Philosophi quàm Theologi. Cum quibus

440. Dicendum est, Deum immediatè influere in omnes effectus, hoc est, immediatè respici determinatè Omnipotentiam Dei ab actione quacunque creatā. Probari solet hæc sententia primò. Ad Omnipotentiam, plenumque Dominium in creaturas pertinet, posse, etiam positā entitate causā creatæ, impedire ejus effectum: sed hæc impeditio non potest aliter fieri, nisi per suspensionem concursus: ergo Deus immediatè ad omnes effectus concurrat. Major videtur ex terminis clara. Sicut enim in moralibus & civilibus, ille censetur majore Potestate & Jurisdictione præditus, qui potest alterius Potestatem & Jurisdictionem cohibere, etiam postquam illi semel est collata: ita in physicis, ad infinitam potentiam & dominium spectabit, ut major & melior non sit excogitabilis potentia: esset autem excogitabilis major potentia, nempe illa, quæ alias omnes potentias à se productas posset cohibere ab illis effectibus, sine quibus potest absolutè intelligi existere talis potentia, adeoque sine quibus potest intelligi esse volita.

441. Cardinalis Pallavicinus existimavit, huic argumento duplici solutione occurrere posse. Prima. Quia multi putant, non omnes effectus subsequentes posse impediri à Deo, positā causā creatā antecedente. Nam positā suā promissionem, Deus nequit impedire objectum promissum, item positā qualibet entitate, nequit, in multorum sententia, Deus impedire quamecunque vocationem, quā res illa ponatur in loco.

Hæc responsio non satisfacit argumento. Nam quod attinet ad promissiones divinas, mirum non est, Deum non posse non ponere rem promissam, quia ob suam infinitam perfectionem non potest sibi ipsi esse contrarius, nec velle & nolle idem: quod tamen fieret, si promitteret, & promissum non servaret; nam, ut ostendam in Tractatu de Incarnat. Promissio Dei formalitè nihil aliud est, quàm propositum seu voluntas aliquid faciendi & ejusdem propositi revelatio, quia Deus non potest se promittendo obligare sicut homo: & præterea, ut ostendi in 1. p. Deus omnia vult vno indivisibili decreto,

nec vult vnum pro priori, & aliud pro posteriori, prioritate & posterioritate Decretorum. Quoad vocationem idem cum proportionem dicendum est, loquendo de vocatione indeterminatè sumptā; ideo enimposito subjecto debet necessariò poni aliqua vvocatio, quia Deus non potest velle existere subjectum, quin eadem indivisibili voluntate velit existere in aliquo determinato loco. Denique, demus esse aliquas causas, quæ necessariò coexistant alteri entitati, quæ hic & nunc sit effectus illarum, hinc tamen non sequitur, quòd pari necessitate sit effectus, quā necessitate coexistit illis causis: certum enim est, Deum aliquos effectus posse impedire, ut patet in igne Babylónico, cujus calefactionem impedivit, ergo saltem in illos effectus debet influere immediatè: atqui non est major ratio de vno quàm de altero, nam adversarij de omnibus negant: ergo etiam si ignis v. g. esset necessariò connexus cum calore quoad existentiam, adhuc tamen deberet posse impediri, quominus calor esset effectus illius.

442. Secunda responsio Pallavicini est hæc. Etiam si Deus non influeret immediatè in omnes effectus, adhuc posset Deus illos impedire: dici enim posset, Nolationem Dei esse impedimentum physicum, ne causa creatæ possit agere: sicut v. g. Volitio mea non inhiit in motum deorsum, qui fit à meo brachio per negativam gravitatem, & tamen per nolationem possum talem motum deorsum impedire.

Hæc responsio posset totidem verbis adhiberi argumento, quo ipse Pallavicinus in suis Physicis probat nostram & communem Sententiam. Ostendam autem paulò post, hæc responsione nec argumentum commune, nec argumentum Pallavicini enervari. Itaque

443. Pallavicinus probat Conclusionem hoc argumento. Videmus effectus pendere non tantum à rebus presentibus, sed etiam à præteritis, v. g. ab vocatione, vel conservatione immediatè præteritā. cum autem res præterita nihil sit nunc in se, non potest per se immediatè opitulari productionibus rerum. Remanet ergo, ut id faciat mediatè, hoc est, per illud esse intentionale præsens, quod res illa præterita retinet in mente alicujus substantiæ cognoscens & influentis in effectum: sed tales conditiones præteritæ sæpè non habent vllum esse intentionale in causa creatā, quippe quæ est inanimata, ergo signum est, quòd causa prima & increata, quippe cuncta cognoscens, atque adeo potius moveri à conditionibus præteritis, inhiit in effectus causarum secundarum. Et quamvis nulla fortasse interveniat conditio præterita incognita causæ secundæ, quæ conditio pertinet ad ponendum vel impediendum actum peccati, tamen ex cæteris effectibus bene potest inferri hoc idem de concursu Dei in actum peccati: nimirum causa creatā non plus habet virtutis efficacis quàm alia causa, atque adeo non videtur, quare

tur, quare minus indigeat cooperatione Dei ad efficiendum quam alia causa. Ita argumentatur Pallavicinus.

444. Ad hoc argumentum, ut jam supra monui, possent adversarii respondere eodem prorsus modo, quo Pallavicinus putavit posse responderi argumento communi, desumpto ex supremo Dominio Dei. Si enim intelligi potest (ut putabat Pallavicinus) quomodo in potestate alicujus sit, impetire alicquem effectum præcisè *Nolendo*, sicut nos impedimus nostrum motum brachij deorsum *Nolendo*, licet gravitas non cognoscat motivum propter quod ita nolumus, sic etiam intuitu Vibrationis vel conservationis præteritæ possit Deus determinare causam secundam ad operandum, præcisè dicendo: *Volo ut à se fiat effectus*: & impedire dicendo: *Nolo ut fiat effectus*: absque eo quod Deus influat. Neque potest assignari vlla solida disparitas. Ergo vel verumque est concedendum, vel utrumque negandum, & cur negetur, est reddenda ratio.

445. Ratio autem negandi hæc esse videtur. Ad hoc ut aliqua Virtus per suam Volitionem vel Nolationem possit promovere vel impedire alicquem effectum, debet Principium Volitionis esse simul etiam principium effectus si ponatur, alioquin, cur ego non possum meâ volitione obtinere motum lapidis, nisi vires etiam adhibeam? Per volitionem ergo excitatur potentia subordinata Voluntati, & per eandem cohibetur ne operetur: ergo omne illud Ens debet physice influere, cujus volitio requiritur ad productionem effectus, & cujus Nolitio sufficit ad ejusdem effectus impeditionem. Quod Pallavicinus amittit de motu brachij deorsum, cujus adequata causa sit gravitas, & tamen dependeat à volitione tanquam conditione, cum possit impediri præcisè *Nolendo*, non est absolute verum. Nam si obdormiscam, brachium movebitur deorsum, nulla præcedente volitione: quando autem motum Naturalem Brachij deorsum impedio, non impedio præcisè *Nolendo*, sed imprimendo brachio alicquem impulsu contrarium, quo resistit gravitati; hinc experimur nos tenendo brachium suspensum, valde fatigari.

446. P. Antonius Perez quoque novo argumento Conclusionem illustravit, & est hujusmodi. Omnis motus habet aliquid perfectionis, quod non est in vlla ex suis causis secundis: est enim in diversa specie ac sunt illæ: & omnis species constituitur per aliquam differentiam, quæ dicat perfectionem & pulchritudinem, licet nos aliquando explicemus quasdam species per prædicata negativa, quæ tamen prædicata non sunt veræ differentiæ, ut monet Aristoteles. & generatim quod omnis species habeat aliquam perfectionem sibi essentialem, & incommunicabilem cuicunque alteri speciei creatæ, conatur ostendere Pallavicinus lib. 2. de Bono. c. 49. Ergo nulla causa creata potest esse adequatè productiva vllius motus. Probatur consequentia. Vi-

detur notum lumine natura, nullam causam posse dare illam perfectionem, quam non habet in se. Atque huc spectat illa redargutio David, ps. 93. adversus eos qui dixerunt. *Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob.* ait enim contra eos David: *Intelligite insipientes &c. qui plantavit aurem, non audiet? &c.* Item Isaia 66. *Nunquid ego qui alios parere faciam, ipse non pariam?* Vbi ex eo quod Deus sit author ejusmodi perfectionum, inferitur, eas perfectiones esse formaliter in Deo: ergo est impossibile, quod causa adequata non habeat totam perfectionem quæ est in effectu, si loquamur de perfectione propria, & quam vocant Perfectionem simpliciter simplicem, quæ scilicet melior est, quam suum oppositum. Hinc est, omnem motum requirere immediatum influxum primi Motoris immoti, atque adeo quidquid moveretur, ab alio moveri, ut Aristoteles docet: quia scilicet nulum aggregatum causarum secundarum, habet omnem perfectionem simpliciter simplicem, quæ est in motu, & consequenter necesse est, ut ipse primus Motor includatur in causa adequata motus. Hinc autem elicitur, primum Motorem esse immotum; si enim aliquo modo moveretur, utique per illum motum perficeretur, recipiens aliquam affectionem intrinsecam, qua carebat antea: ergo non haberet per suam entitatem quidquid perfectionis est in motu, & sic non posset causare illam, ac proinde non posset causare talem motum, cui ejusmodi perfectio est essentialis. Hoc est argumentum P. Antonij Perez, relatum à Pallavicino: qui tamen, cum bene adverteret illud solummodo procedere de speciebus, & non de singulis individuis, nec de effectibus habentibus causam univocam, ideo addit sequentia. *Idem argumentum, inquit, posset ita formari, ut probet immediatum Dei concursus etiam cum causis univocis, semper enim unum individuum habet aliquam perfectionem simpliciter simplicem, quæ caret omne aliud individuum creatum.* Hæc ille, & nihil amplius, omittens probationem illius, quod quidem ait probari posse, sed cujus probatio desideratur. Oportebat sanè ostendere, vel ratione aliqua generali applicabili singulis individuis, vel rationibus specialibus pro diversis generibus entium, quod singulis individuis conveniat aliqua perfectio simpliciter simplex, illi soli & Deo communis.

447. Censeo nihilominus, argumentum esse bonum, eoque usus sum in Philosophia, vbi conatus sum duplicem hujusmodi perfectionem assignare in quovis ente creato, saltem in meis principiis, quibus admisi Potentiam obediencialem universalem, (quam contra Modernos propugnabo in Tract. de Sacramentis) & præterea docui, quamlibet entitatem posse producere concursu objectivo cognitionem sui in intellectu saltem Angelico, concurrente vel immediate, vel mediantibus speciebus intentionalibus. His suppositis: Prima perfectio assignari potest in igne

in igne A. v. g. nulli alteri creaturæ conveniens: Possit producere (abstrahendo an obedientialiter, an principaliter) quemlibet à se distinctum ignem B. C. D. & sic de alijs: si ergo A. comparatur cum B. C. D. A. potest producere B. & hanc perfectionem non habet B. quia B. non potest producere seipsum. Est autem perfectio simpliciter simplex posse producere B. quia melius est posse, quam non posse: ergo A. habet perfectionem simpliciter simplicem sibi & Deo communem, quam non habet B. & contra. Altera perfectio est virtus concurrendi objectivè ad cognitionem sui: v. g. Albedo A. potest producere naturaliter species Albedinis A. nulla autem alia entitas creata potest illas naturaliter producere, Deus autem potest eas producere. est autem perfectio simpliciter simplex posse naturaliter producere tales species. Hæc quidem in philosophia dixi.

448. Nunc autem alio expeditiore modo idipsum probabo, sed per diversas rationes, servientes diversis generibus Entium.

Loquendo imprimis de omnibus entitatibus absolutis, quarum una non est essentialiter connexa quoad existentiam cum cæteris (& idem dicendum de Modis, comparatis cum illis, quorum non sunt Modi eò quòd saltem divinitus possit existere sine illis) jam apparet clarè ejusmodi perfectio simpliciter simplex: nam utique perfectius est, posse existere sine A. & imperfectionibus illi annexis, quam non posse: atqui A. non potest existere sine A. & imperfectionibus illi annexis, B. autem potest existere sine A. sicut etiam Deus: ergo B. habet perfectionem simpliciter simplicem, quam non habet A.

449. DICES. Deus etiam non potest existere sine Deo, & non per hoc caret aliquâ perfectione: ergo etiam si A. non possit existere sine A. non per hoc carebit aliquâ perfectione. R. Negando paritatem: Nam hoc quod est: *posse existere sine Deo*: est prædicatum chymaricum: ergo non est perfectio, sed hoc quod est: *posse existere sine creaturâ A.* & ejus imperfectionibus, est quid possibile: ergo est perfectio: nam in Deo est maxima perfectio, posse existere sine omni creatura. Aliter idem ostendi potest. Posse existere sine omnibus actionibus collectivè sumptis, terminatis ad B. tanquam ad effectum, est perfectio simpliciter simplex: sed A. potest existere sine omnibus illis actionibus: B. autem non potest, quia indiget saltem unâ quâ producat: ergo A. habet perfectionem simpliciter simplicem quam non habet B.

450. Loquendo nunc de Entitatibus Modalibus, comparatis cum suis modificatis, & imprimis quidem de Modis substantialibus, his certè convenit hæc perfectio: *Non posse existere nisi in statu completo*. quæ perfectio non convenit extremis: convenit autem Deo. Loquendo verò de Modis accidentalibus, & imprimis de Ubicatione; illa habet hanc perfectionem simpliciter simplicem, quam non habet Modificatum: esse

essentialiter hic. quæ etiam convenit Deo. Idem de Durationibus respectu temporis dicendum. De actionibus verò loquendo, quælibet actio habet hanc perfectionem: *non indigere ad existendum actione distinctâ*. quæ non convenit terminis nec causis creatis, convenit autem Deo. Hinc ergo inferitur, nullam creaturam posse esse causam immediatam adequatam alterius, sed indigere concursu Dei, & per consequens, non ideo Deum non esse causam peccati, quòd non immediatè concurrat, quòd erat probandum contra Durandum.

§. II.

Alie quedam sententia rejiciuntur.

451. Prima sit P. Vasquez d. 129. c. 6. dicentis. Deum ideo non esse causam peccati, quia peccatum ut peccatum, est liberum: atqui ut liberum non est à Deo, sed à voluntate creaturæ, quæ sola operatur liberè & moraliter actum peccaminosum: ergo ut peccatum non est à Deo.

Sed contra est 1. Hac ratione probaretur, quòd Deus non esset causa actus boni, quòd est falsum, Deus enim verè est author omnis boni, tam phisici quam moralis, & opera nostra bona sunt & dicuntur verè opera Dei. Sequela autem patet, quia etiam actum bonum solus homo liberè operatur.

Contra 2. Ex eo quòd solus homo liberè operetur peccatum, plus non inferitur, quàm quòd soli homini possit tribui denominatio operis liberè seu determinantis, sed non inferitur, quòd Deus non sit causa hujus ipsius effectus formalis: *hominem operari liberè*. sicut, qui calefacit aquam, non denominatur quidem ipse calidus, & tamen est causa hujus effectus formalis: *aqua calidè*. ergo posset etiam Deus intelligi esse causa peccati, etiam si non denominetur liberè ponens actum.

452. Secunda sententia est quorundam R. Deum ideo non esse causam peccati, quia Deus non habet debitum seu obligationem ponendi actum oppositum illi privationi, in qua constituit peccatum, homo autem habet hujusmodi obligationem.

Sed contra est. Nam hoc debitum requiritur quidem in causa ad hoc ut denominetur peccans, sed non requiritur, ut simpliciter denominetur causa peccati: unde sicuti Deus dicitur causa actus boni, quamvis non denominetur ab illo bene operans, ita posset denominari causa peccati, quamvis non denominaretur peccans. Sic Deus rectè dicitur fuisse causa Tenebrarum, quæ erant à principio mundi, etiam si tunc non fuerit obligatus ponere lucem.

453. Tertia explicatio aliorum est, Deum ideo non esse causam peccati, quia concurret tanquam Causa Universalis, & determinatur à Causa Secunda; unde dicunt, Deum esse solam Causam Gradus Generici, quia ut sic consideratus nec est Bonus nec est Malus.

Sed contra est: quia Causa universalis ex eo quod sit Causa Universalis præcisè, non excluditur à Causa per se & simpliciter dicta. Denique etiam si Potentia intellectiva determinetur ab objecto ad talem speciem cognitionis, nihilominus dicitur simpliciter Causa illius cognitionis, etiam quoad speciem. Denique secundum hanc explicationem non declaratur, quare Deus sit potius causa actus Boni quam Mali.

§. III.

Vera Ratio, cur Deus non sit Causa Peccati.

444. Cardinalis de Lugo, quem deinde ceteri secuti sunt, solidam huius rei Rationem exhibuit, quare influxus physicus immediatus in actum peccati, non sufficiat, ut Deus denominetur Causa & Author peccati, sicut sufficit in actu bono: qui loquendi Modus est Sanctorum PP. & Conciliorum, ac proinde fundamento carere non debet. S. Augustinus 3. de Civit. Dei cap. 9. Male voluntates, inquit, à Deo non sunt, quia contra naturam sunt que ab illo est. Et, c. 8. dixerat: à Deo sunt omnes potestates, quamvis ab illo non sint hominum voluntates. & alibi lib. de Spiritu. cap. 21. Nunquam legimus: Non est voluntas nisi à Deo: Et restitutum non est, quia verum non est, alioquin etiam peccatorum (quod absit) author est Deus. Puta videri possunt apud Suarez Opusc. de concursu Dei c. 2.

445. Ratio ergo discriminis inter Actum Bonum & Malum, & quare Deus prioris non posterioris Causa & Author simpliciter dicatur, desumenda est ex indifferentia & intentione, quæ Deus offert & præparat suum concursum in actu primo cum voluntate creata, applicando suam Omnipotentiam ad concursum disjunctivum, ita tamen, ut potius ex se intendat & desideret actum bonum. Causa verò quæ cum huiusmodi indifferentia & intentione concurrat, non dicitur in rigore, Causa illius effectus; quia est contra inclinationem causæ indeterminatè concurrentis; id quod exemplis declarari potest.

446. Primum exemplum. Qui sub usura petit Mutuum à feneratori, non dicitur cooperari ad peccatum usuræ, quia tota illa cooperatio est de se indifferens ad dandum & accipiendum mutuum, vel cum, vel sine usura: quod autem defacto detur cum usura, non provenit à petente, qui mallet Mutuum sine usura, sed provenit à feneratori, qui non vult dare sine usura.

447. Secundum exemplum. Si quis concurrat cum alio ad occisionem hostis, qui licitè occidi potest, si alter occidat amore vindictæ privatae, non propterea alius, etiam conscius huius peccati, dicitur cooperari peccato alieno, quia concursus ipsius est ex se indifferens ad occisionem licitam & peccaminosam. Simile exemplum est in Sacerdote ministrante Eucharistiam

occulto peccatori, quem ipse privatâ notitiâ scit esse in statu peccati.

448. Tertium exemplum familiare S. Thomæ sumitur ex claudicatione, ad quam concurrat quidem & potentia locomotiva, & organum tibiæ: sed claudicationis quæ talis causa simpliciter dicitur esse curvitas tibiæ, non potentia locomotiva, quia huic est claudicatio præter intentionem, & concurrat ex se indifferenter.

449. Porro iste loquendi Modus fundatur in definitione Causæ, communiter recepta: quæ nempe per se, non per accidens influit esse in aliud. Vnde Causa per accidens concurrentes ad aliquem effectum, seu ad aliquam formalitatem effectus, non dicuntur simpliciter, sed cum addito sensum alienante, Per accidens esse causæ. Et hoc quidem est jam ita receptum, ut si quis concurrat ad aliquem effectum præter suam intentionem, & concursu ex se indifferente, velit sibi tanquam causæ appropriare illum effectum, soleamus illum reprimere dicendo: quod se habuerit per accidens.

450. Obijcitur 1. Deus prævidet actum malum ex sua cooperatione futurum: ergo non est causa per accidens, sicut est fossor inventionis Thesauri. R. Quod in fossore facit ignorantia latentis Thesauri, ut dicatur eum invenire per accidens, hoc in Deo facit aversio ab actu malo, & inclinatio in actum oppositum.

451. Obijcitur 2. Causa universalis v. g. Sol, non solum est & dicitur esse causa gradus generici v. g. Animalis, Viventis, sed etiam gradus specifici. Ergo etiam si Deus concurrat concursu universali & indifferente, adhuc debet dici causa gradus specifici, nempe peccati. R. Negando paritatem. Nam gradus specificus non fit præter aut contra intentionem solis, cum sit à Natura ordinatus ad illos gradus específicos producendos, & exigit, saltem ut est pars universi, ut fiant diversimodæ determinationes à causis particularibus ad diversas species.

452. Obijcitur 3. Ex nostra explicatione sequitur, posse præscindi objectivè gradum genericum actus liberi à gradu specifico. Consequens est contra veriore philosophiam. Sequela probatur. Nam de gradu generico verificaretur, quod Deus sit causa illius, & de gradu specifico peccati verificaretur, quod non sit causa illius. R. Prædicata contradictoria non cadere supra gradus metaphysicos actus liberi, sed supra Modos diversos volendi, nempe supra Modum quo Deus defacto vult actum liberum, qui est peccatum, & supra alium Modum, quo Deus defacto non vult, immò non potest velle, actum peccaminosum: quare contradictoria cadunt supra istos actus, quorum unus negatur de altero; sicut quando dicitur cognosci animal, & non cognosci Rationale, in re ipsa negatur identitas cognitionis discernentis hominem ab Angelo, cum cognitione discernente hominem à Bruto. Sic ergo quando dicimus, Deum esse

Ff

causam

causam actus liberi in genere, eumque intendere, non autem esse causam actus quâ mali, nec eum intendere, volumus dicere, quod Voluntas Dei intendens actum liberum ut sic, sive; intendens ut fiat actus liber, & vel bonus vel malus, cum inclinatione in Bonum & aversione à Malo, non sit volitio quâ inclinaretur in actum Malum, & averfaretur actum Bonum; quæ est volitio chymerica.

463. Objicitur 4. Deum esse causam indifferentem non obstat, quominus dicatur causa actus mali. Vel enim est sermo de indifferentia in actu primo, & hanc habet etiam nostra voluntas, & tamen hoc non obstante dicitur causa actus Mali: vel est sermo de indifferentia in actu secundo, & hanc sicut non habet homo, ita nec habet Deus, quia uterque per eandem actionem influit, & est determinatus in actu secundo. Ergo nulla indifferentia obstat.

464. Confirmatur. Si esset aliqua Indifferentia in Deo quæ non esset in homine, esset hæc, quod Deus determinaretur ab homine, & non e contra; sed hæc non est. Nam Deum determinari ad operandum, sonat aliquam prioritatem ex parte determinantis: ergo homo operaretur prius quam Deus, quod est manifestè falsum: nam in nullo signo potest intelligi homo operans, quin in eodem signo intelligatur concurrere Deus.

Cardinalis de Lugo respondet, Deum ideo determinari, quia antecederet ad nostram operationem applicat suam Omnipotentiam per voluntatem quandam indifferentem, hoc est, per Decretum disjunctivum, quo vult fieri vel actum bonum, vel actum malum, & sic subordinare suum concursum nostræ voluntati, ita ut operante nostrâ Voluntate, eò ipso cooperetur Deus sine novâ Dei voluntate; sicut habitus Charitatis positus in nostra voluntate taliter subordinatur nostræ voluntati, ut operante voluntate cooperetur habitus, non pro aliquo posteriore, sed pro eodem signo. Neque ad hoc necesse est, quod Habitui videatur voluntatem operantem, & ideo velit cooperari: sed ex natura sua subordinatur Voluntati, ita ut voluntate operante operetur simul habitus. Quod ergo habitus ille habet per suam naturam, hoc habet potentia Dei per voluntatem indifferentem Dei, quâ applicatur & subordinatur nostro arbitrio: atque ideo si per impossibile Deus non videret actualem operationem nostri arbitrij, adhuc operaretur cum illo ex vi prioris illius voluntatis: visio enim nostræ operationis actualis per accidens se habet in Deo ad operandum. Ita Lugo.

465. Brevius tamen responderi potest, ideo Deum determinari ab homine, quia homo vitaliter influit in actum, & verè movetur ab objecto illius, eligitque inter illa, habens in sua potestate proxima actum oppositum: effectus autem tribuitur illi causæ tanquam determinanti, quæ vitaliter movetur ab objecto, & quæ ex-

peritur in se potestatem ad oppositum in actu diviso.

466. Objicitur 5. Qui vult aliquid disjunctivè, adhuc verè illud vult, & est causa illius: atqui ex concessis Deus suo decreto vult actum malum disjunctivè: ergo per disjunctivum hanc necdum Deus eximitur à ratione causæ simpliciter dictæ. Major probatur. Deus enim non licet mihi suadere Petro disjunctivè, ut comedat die jejuniij vel pisces vel carnes, etc. Principi ut gerat bellum justum vel injustum, nec Hebræo ut fiat vel Christianus vel Idololatra, quia sic suadendo adhuc diceret causam illius percati, ergo idem dicendum est de Decreto disjunctivo.

467. Confirmatur. Tunc solum volumus honestè aliquod disjunctum, quando quilibet pars disjuncti est honestior quam carentia utriusque: atqui in nostro casu altera pars disjuncti, nempe actus malus, non est honestior quam carentia utriusque, ut per se patet: ergo tale disjunctum non est honestè volubile.

2. Negando paritatem. Satis enim disjuncti tunc solum habet locum, quando utrumque membrum disjuncti potest omitti: non quando alterutrum est Necessarium, tunc se habent sicut contradictoria: ineptum autem esset alicui suadere, ut agat vel non agat, seu, ut verificet unum ex contradictoriis, quodcumque illud sit, ut per se patet. Quando jam ex duobus membris disjuncti unum est malum, & potest utrumque omitti, est manifestè inhonestum, suadere alicui ut alterutrum faciat, & sic se habent exempla in objectione allata. Quando verò Deus offert concursum indifferentem, alterutrum extremum est Necessarium, & Deus suadet bonum, & dissuadet malum; & ex altera parte interest Naturæ rationalis, habere huiusmodi concursum indifferentem, sine quo non potest operari laudabiliter: pertinet item ad Majestatem Dei, posse creaturam intellectualem obsequare suis præceptis, adeoque constituere in illis circumstantijs, in quibus necesse est agere vel honestè vel inhonestè: ergo non est paritas cum exemplis in objectione allatis.

CONTROVERSIA VI.

Vnde desumenda sit differentia specifica peccatorum.

468. Non quarimus de differentia physica, sed secundum considerationem physicam, quo sensu in philosophia discipatur, & regulæ quaritur dignoscendi quamnam differentiam quam numero: hanc ergo considerationem philosophis relinquimus, & quarimus differentiam specificam sub consideratione morali, seu ad mores gubernandos pertinente. In quo puncto regulæ traduntur ab auctoribus.